

Mes žinome, jog esame iš Dievo, o visas pasaulis yra piktojo /1Jn 5,19/

2018 m. liepa-rugpjūtis Vilniaus ev. reformatų parapijos tarybos informacinis leidinys Nr. 7 (191)

Leidžiamas nuo 1998 m. lapkričio mėn. ISSN 2029-512X (internete ISSN 2424-4341)

LIEPOS 6 D. - VALSTYBĖS DIENA

*Pakėliau raibą gegulės plunksną – beržynas užkukavo.
Pakėliau pilką vieversio plunksną – arimas užgiedojo.
O kai pakėliau vargų kryželį – Lietuva atsiduso...*

*Justinas Marcinkevičius Du eilėraščiai
1976–1977*

Paminklas 1979-1989 metais žuvusiems Afganistane pastatytas Vilniuje S. Žukausko ir Žygio gatvių sankryžos skvere, buvusio sovietų karinio dalinio Šiaurės miestelis teritorijoje – iš šios vietos jaunuoliai buvo vežami į Afganistaną. Paminklą kūrė architektė Virginija Bakšienė ir skulptorius Antanas Kmieliauskas. Paminkle iškalti 96 vardai ir pavardės karių, žuvusių Afganistano kare. Iš viso šiame kare dalyvavo per 5 tūkst. karių iš Lietuvos.

Dievo noras

*Aš noriu gailėstingumo, o ne aukos,
ir Dievo pažinimo labiau negu deginamųjų aukų
(Ozėjo pranašystės 6 skyriaus 6 eilutė).*

Šie žodžiai buvo ištarti maždaug prieš du su puse tūkstančių metų. Pranašas kalbėjo Dievo tautos žmonėms ir aiškino jiems, ko iš tiesų Jis nori. Jau tuomet tikintieji turėjo suprasti, jog Kūrėjas nori ne apeigų, bet gailėstingumo ir Dievo pažinimo. Istorinė Izraelio tautos ir krikščionių Bažnyčios patirtis aiškiai rodo, kad galima labai uoliai puoselėti religines apeigas ir visiškai nepažinti Dievu, kuriam pagerbti tos apeigos skirtos.

Šią mintį daugelį kartų pabrėžė Jėzus iš Nazareto. Matydamas, kaip jo tautiečiai, kurie uoliai laikėsi apeiginio pamaldumo, smerkdami nekaltus žmones prasilenkė su Šventojo Rašto esme, Jėzus priminė jiems pacituotus pranašo Ozėjo žodžius: *Jei būtumėte supratę, ką reiškia 'Aš noriu gailėstingumo, o ne aukos', nebūtumėte pasmerkę nekaltų* (Evangelijos pagal Matą 12 skyriaus 7 eilutė).

Paskutinį vakarą prieš suimamas Jėzus kalbėjo savo pasekėjams: *Jie šalins jus iš sinagogų, ir ateina valanda, kada tie, kurie jus žudys, tarsis tarnaujant Dievui. Jie jums tai darys, nes nei Tėvo, nei manęs nepažįsta* (Evangelijos pagal Joną 16 skyriaus 2 ir 3 eilutės).

Pagalvokime, kaip baisu atsidurti tokioje padėtyje, kai manai, jog uoliai tarnauji Dievui, o iš tiesų Jo visiškai nepažįsti ir persekioji tikruosius Jo garbintojus, kai kovoji dėl teisingiausiai atliekamų apeigų, o prasilenki su Evangelijos esme, kai galvoji, kad savo pamaldumu gali užsitarnauti Dievo palankumą, ir nesupranti, jog tokiu savo nusistatymu paniekinai Kristaus auką.

Dažnai net mes, krikščionys, kalbėdami apie amžinąjį gyvenimą, įsivaizduojame nesibaigiančią būty danguje ir visiškai prasilenkiame su Jėzaus maldos žodžiais, pasakytais Paskutinės Vakarienes metu: *Tėve, atėjo valanda! Pašlovink savo Sūnų, kad ir Tavo Sūnus pašlovintų Tave; nes Tu davei Jam valdžią kiekvienam kūnui, kad visiems, kuriuos esi Jam davęs, Jis teiktų amžinąjį gyvenimą. Tai yra amžinasis gyvenimas: kad jie pažintų Tave, vienintelį tikrąjį Dievą ir Tavo siųstąjį Jėzų Kristų* (Evangelijos pagal Joną 17 skyriaus 1-3 eilutės).

Lietuvos šimtmečiui paminėti skirtos pamaldos Naujosios Akmenės Evangelikų bažnyčioje

Liepos 8-ąją Naujosios Akmenės Evangelikų bažnyčioje vyko pamaldos, skirtos Lietuvos Valstybės atkūrimo šimtmečiui paminėti.

Pamokslą sakė Lietuvos Evangelikų Reformatų gen. superintendantas kun. Tomas Šernas. Eiles apie Lietuvą skaitė režisierė Marija Palionienė, muzikinius kūrinius atliko Sigitas Krasauskas, Daiva Palionienė, Vytautas Kairys. Nuoširdų ir patriotinį sveikinimo žodį tarė Akmenės rajono vicemeras Apolinaras Nicius. Kun. Tomas Šernas ragino nusigręžti nuo stabų, mylėti

savo Tėvynę, tačiau kartu ir suvokti, kad ne Lietuva yra *prasmė tikroji* (kaip dainuojama dainoje), bet Jėzus Kristus mūsų gyvenimams suteikia prasmę. Ne Lietuva – *tavo pradžia ir tavo pabaiga*, bet amžinasis Dievas yra *Alfa ir Omega, Pradžia ir Pabaiga*. Ir jei norime, kad mūsų Lietuva klestėtų ir joje būtų gera gyventi, turime vykdyti tai, kas parašyta Dievo Žodyje: *pirmiausia ieškokite Dievo karalystės ir Jo teisumo, o visa tai bus jums pridėta* (Mt 6,33).

Iš www.evangelija.lt

Atminimo vakaras *Budėkime dėl santarvės ir taikos*

Liepos 30-ąją Vilniaus evangelikų reformatų bažnyčioje vyko atminimo ir maldos vakaras *Budėkime dėl santarvės ir taikos*, skirtas Medininkų pasienio poste ir kitose vietose žuvusių valstybės tarnautojų ir pareigūnų atminimui. Rimčiai ir susikaupimui parapijos tikinčiuosius, žuvusiųjų aukų artimuosius ir gausius svečius kvietė istorinis varpas, puoštas simboliais ir reformatų devizu: SOLI DEO GLORIA (Vienam Dievui Garbė).

Maldos vakarą vedė Medininkų žudynių liudininkas, Lietuvos evangelikų reformatų gen. superintendantas kun. Tomas Šernas.

Maldos žodžiu visus gausiai susirinkusius pasveikino vyriausias policijos kapelionas, kun. Algirdas Toliatas. Pamokslu apie kankinystę ir gyvenimo prasmę dalijosi Naujosios Akmenės Evangelikų Bažnyčios pastorius, Lietuvos kariuomenės evangelikų kapelionas Mindaugas Palionis.

Savo įžvalgomis pasidalino Atkuriamojo Seimo pirmininkas prof. Vytautas Lansbergis, mintis apie tuometinę tragediją išsakė buvęs Vilniaus parapijos pirmininkas, Varėnos savivaldybės administracijos

direktorius Alvydas Verbickas.

Aukų pagerbimo pamaldose dalyvavo žuvusiųjų Medininkuose našlės, artimieji, giminės, draugai, policijos pareigūnai, Muitinės departamento ir Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento atstovai.

Atminimo vakaro rimitį, susikauptimą įprasmino atliekama muzika: W. Gliuko *Melodiją* fleita jautriai pagrojo Naujosios Akmenės muzikos mokytojas, evangelikų bendruomenės narys Sigitas Krasauskas, jam vargonais akompanavo Vilniaus reformatų bažnyčios vargonininkė Gražina Petrauskaitė, po pamokslu taip pat pagrojusi J. S. Bacho *O Mensch,*

bewein dein Sünde groß (*O žmogau, apverk savo didžią nuodėmę*), savo kūrybos giesmes giedojo mums jau gerai pažįstama akmeniškė muzikė Daiva Palionienė (akompanavo Sigitas Krasauskas) ir sau pritardamas gitara – N. Akmenės Evangelikų Bažnyčios šlovintojas Vytautas Kairys.

Sugiedoję Lietuvos Respublikos Himną, susirinkusieji neskubėjo skirstytis, bendravo Agapėje ir džiaugėsi, kad jau nuo 2014 m. Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios inicijuojamas renginys tampa gražia ir prasminga tradicija.

Viktorija Liauškaitė

Atminimo vakaro dalyviai: prof. V. Landsbergis, Sigitas Krasauskas, Gražina Petrauskaitė

Iškilmingos pamaldos Nemunėlio Radviliškyje

Liepos 1-ą dieną buvau apdovanojama didele malone – galėjau atvykti iš Vilniaus ir dalyvauti pamaldose Nemunėlio Radviliškio bažnyčioje. Pamaldos buvo skirtos Viešpaties garbei bei kunigės Sigitos Veinzierl ordinacijos tarnystei evangelikų reformatų bažnyčioje gražiai – 15-os metų sukakčiai pažymėti. Buvimas šioje bažnytėlėje visada jaudina – vasaros vaikų stovykloje užaugo ir mano dukra, čia patirta daug brangių akimirku.

Tik įžengus pro duris nuščiavo mano širdis nuo ...meilės. Po kunigės Sigitos pamokslu galiu tai įvardinti kaip meilę: kuklius ir nepaprastai skoningus papuošimus iš lauko ir darželio gėlių, sukurtus parapijietės Dalios Karosienės, padedant vyrui ir dukrai, gėlių puokštes susirinkusiųjų rankose, šypsena veiduose. Pamokslu pradžioje kunigė Sigita perskaitė 107-ąją Dovydo psalmę. Nuoširdžiai, lyg artimiems giminaičiams, padėkojo mums – visiems susirinkusiems, surinktiems iš *Rytų ir Vakarų, iš Šiaurės, bei jūros pakraščiu*, kad pagarbintume Viešpatį, kad būtume dėkingi Jam už meilę. Branginkime mums duotą laiką. *Branginkime kiekvieną – ir šią – akimirką, nes tik ji mums duota, kad galėtumėm parodyti savo atjautą, savo meilę šalia esančiam. Juk taip parodome savo meilę Viešpačiui. Nė vieno iš mūsų kelias nėra paprastas ir visai tiesus, kiekvieno gyvenime buvo momentų, kurių nenorime prisiminti, kur nebenorime pažvelgti net akies krašteliu. Tačiau visada turime galimybę atsitiesti ir vėl eiti su Viešpačiu, būti mylimi ir mylėti patys – savo artimą, o per jį – ir Viešpatį. Dažnai pagalvoju, ar nebuvo momentų mano gyvenime, kai žodžiai išsiveržė ugnikalniu ir išdegino tą vietą, kur galėjo sužydėti gėlės – meilės artimam, o per jį – ir Viešpačiui gėlės... Juk meilė yra tai, ko pasauliui labiausiai trūksta, – kalbėjo kunigė Sigita, o mes klausėmės nuščiuvę. Surinkti iš Rytų ir Vakarų – iš Klaipėdos, iš*

Biržų, iš Vilniaus, iš Pasvalio, iš Nemunėlio Radviliškio, iš Panevėžio, iš Papilio, iš Bliūdžių... ir net – iš Italijos. Kad pagarbintumėm Viešpatį ir parodytumėm Jam, jog mokame mylėti, kaip Jo įsakyta – šalia esantį.

Pamaldose vargonavo Vigilija Macienė, šventėme Viešpaties Vakarėnę, klausėmės nuoširdaus ir profesionalaus Papilio kultūros namų vokalinio moterų kvarteto *Rovėjūnės*, vadovaujamo V. Macienės, giedojimo. Vieni po kitų sveikinome kunigę Sigitą nelengvo Jos pašaukimo tarnystei sukakties proga. Biržų rajono savivaldybės vicemerė Irutė Varzienė, be kita ko, Jai sakė: *savo gyvenimu patvirtinate tai, ką skelbiate iš sakyklos. Štai matau pirmoje eilėje susirinkusių Jūsų šeimyną. Užauginate du savus vaikus ir vieną globotinę. Dabar auginate dar šešis globotinius. Esu labai Jums dėkinga, kad dalinatės su jais savo meile.*

Gera buvo matyti sėdinčius pasipuokusius ir papuoštus vaikus ir paauglius, kuriuos mama Sigita ištraukė iš jų tikrųjų gimdytojų nemeilės, kurių dvasines ir fizines žaizdas Ji kantriai kasdieną gydo dabar jau bendrame kelyje. O juk tai – dar vienas nebylus kunigės Sigitos pamokslas, ir jam apmąstyti tikrai reikia laiko...

Po pamaldų ėjome Agapės į parapijos namus, o juose taip pat buvo daug meilės – papuošti staliukai, papuošta salė, kunigės Sigitos sudėliotas filmukas apie jos nueitą kelią nuo konfirmacijos iki šiandienos tarnystės. Buvo daug nuoširdžių pokalbių, šypsenų, apsikabinimų, mylinčių ir mylimų – žilagalvių, jaunesnių ir visai dar mažų.

Kunigė Sigita per pamokslą kalbėjo, jog mūsų gyvenimo trukmė Dievui yra akimirka, net ir 100 metų Jam tėra akimirka. Ir man tos trys kartu praleistos valandos truko tik akimirka... Tokia pati daugiau nepasikartos. Bus kita, su kitais žmonėmis. Man atrodo, tą dieną tikrai nelikome vienas kitam skolingi meilės. Ir jautėmės mylimi. Norėsiu dar atvykti į Nemunėlio Radviliškio bažnytėlę, pasiklausti kunigės Sigitos pamokslavimo: guodžiančio, auginančio, vedančio, keičiančio širdį.

Gen. superintendentas kun. Tomas Šernas tądien laikė pamaldas Vilniuje ir negalėjo atvykti į šventę, ta proga pakalbintas sakė: *kunigė Sigita rodo kuklią ištikimą tarnystę Dievo Žodžiui ir žmonėms. Manau, tai yra tikra tarnystė – tokia, kokia ir reikalinga mūsų Bažnyčioje.*

Rasa Šernienė
2018-07-03

Koncertas – dedikacija *SIGNATARUI JOKŪBUI ŠERNUI*

Liepos 26-ąją Vilniaus Arkikatedroje vargonų koncertu buvo prisimintas Nepriklausomybės akto signataras, teisininkas, visuomenininkas, žurnalistas, reformatų Bažnyčios kuratorius Jokūbas Šernas. Tai aštuntasis Nacionalinės vargonininkų asociacijos organizuojamo ciklo *Vox organi Cathedralis 2018 (Katedros vargonų balsas)* koncertas.

Antruoju *Vox organi Cathedralis* koncertu birželio 14 d. buvo pagerbti Vasario 16-osios signatarai-tremtiniai: Kazimieras Bizauskas (NKVD suimtas, kalintas, 1941 m. sušaudytas), Petras Klimas (tremtinys, 1954 m. grįžo į Lietuvą), Donatas Malinauskas (tremtinys, tremtyje mirė 1942 m.), kun. Vladas Mironas (tremtinys, 1953 m. mirė kalėjime), Pranas Dovydaitis (tremtinys, 1942 m. sušaudytas) ir Aleksandras Stulginskis (tremtinys, 1956 m. grįžo į Lietuvą). Liepos 26-osios koncertas skirtas pirmam dar nepriklausomoje Lietuvoje mirusiam biržiečiui signatarui Jokūbui Šernui. Katedroje prieš koncertą buvo išdalintos skrajutės su išsamia signataro biografija. Tad visi, klausę koncerto, jau žinojo, kieno garbei šis koncertas, pabrėžiant, kad vargonuos signataro kraštietė, Vilniaus reformatų bažnyčios vargonininkė Gražina Petrauskaitė.

Koncertui Gražina pasirinko trijų protestantų kompozitorių kūrinius: danų kilmės *Dietricho Buxtehude* (~1637–1707 m.) Preliudą fis-moll ir vokiečių *Johano Sebastiano Bacho* (1685–1750 m.) Fantaziją ir fugą g-moll bei Jokūbo Šerno bendraamžio, tuo pat metu studijavusio Peterburge estų romantiko, jų vargoninės muzikos tėvo, vieno pirmųjų estų liaudies dainų rinkėjo *Peterio Südos* (1883–1920) Preliudą g-moll.

Gražina Petrauskaitė, gimusi Biržuose, kaip gabi mokinė buvo pasiūta mokyti į Vilniaus Nacionalinę M. K. Čiurlionio menų mokyklą. Ją baigusi įstojo į Lietuvos muzikos ir teatro akademiją, yra vargonų specialybės magistrė. Grojo tarptautiniuose meistrų kursuose, dalyvavo tarptautiniame M. K. Čiurlionio vargonininkų konkurse (1999 m.). 1999–2013 m. dainavo valstybiniame chore *Vilnius*. Dirba pedagoginį

darbą Vievio meno mokykloje, o nuo 2003 m. yra ir Vilniaus evangelikų reformatų bažnyčios vargonininkė. 2017 metais Gražina Petrauskaitė buvo priimta į Nacionalinę vargonininkų asociaciją, ir kaip šios Asociacijos narė koncertuoja įvairiose Lietuvos bažnyčiose – tiek reformatų, tiek R. katalikų.

Be nuolatinį šio *Vox organi Cathedralis* koncertų ciklo klausytojų, Gražinos vargonavimo Vilniaus ka-

tedroje klausėsi ir grupelė vilniečių reformatų, tarp jų – ir abu reziduojantys Vilniuje reformatų dvasininkai. Ne vienam reformatui, užburtam *tikrų* vargonų garsų, sukirbėjo mintis: kada ir mes savo – Vilniaus reformatų bažnyčioje – galėsime klausyti tokios muzikos, organizuoti koncertus *VOX ORGANI REFORMATORUM!*

Vokiečių jaunimo choro koncertas

Liepos 27 d. Vilniaus ev. reformatų bažnyčioje koncertavo Šv. Mikalojaus Jaunimo choras iš Einbecko, Vokietija.

Chorą 1980 m. subūrė Einbecko Šv. Mikalojaus liuteronų bažnyčios kantorė Karina Salzer. Iš pradžių tai buvo tik 24-ių vaikų bažnytinis choras, iš kurio vėliau išaugo Šv. Mikalojaus Jaunimo choras. Choristai ne tik gieda bažnyčioje, bet ir dažnai koncertuoja įvairiomis progomis, dalyvauja festivaliuose bei pasirodo savo šalies televizijoje. Choras yra aplankęs nemažai Europos šalių: Olandiją, Lenkiją, Austriją, Čekiją, Italiją, Suomiją, taip pat yra koncertavę Rusijoje, Amerikoje bei Pietų Afrikoje. Amerikoje 1996 m. choras turėjo ypatingą galimybę dainuoti Vašingtono Katedroje. Choras yra išleidęs penkias įrašų plokšteles.

Daugiausia choras gieda sakralinius kūrinius, bet į savo repertuarą yra įtraukęs ir vokiečių liaudies dainas, giesmes, klasikinius bei populiarius kūrinius. Koncertams po Baltijos šalis – Latvija, Lietuva, Estija – choras specialiai paruošė estų kompozitoriaus Veljo Tormis *Neli eesti häällilauli* ir latvių Andrejs Jurgans *Put vejini* dainas. Deja, Vilniuje jų neišgirdome, kaip ir kai kurių

kitų, įrašytų į programą.

Chorą klausytojams pristatė kartu keliaujantis Šv. Mikalojaus liuteronų bažnyčios kunigas, o Dievo Žodį perskaitė Vilniaus reformatų bažnyčios klebonas Raimondas Stankevičius, vertėjavo Andrė Česnakaitė.

Koncertą Vilniuje – pirmą Baltijos šalyse – choras pradėjo giesme *Alta trinita* ir jaunimo Taizė susibūrimuose dainuojama *Halleluja*. Chorui uždainavus John Rutter *Look at the world (Žvelk į pasaulį)*, atpažinome mūsų Vilniaus reformatų choro *Giesmė* repertuare esamą giesmę, kaip ir F. Mendelsono Bartoldy *Verleih uns Frieden* (lietuviškas tekstas *Siųsk, o Dieve, man pagalbą*), kurią jautriai padainavo vokiečių jaunimas.

Į programą, kurią atliko Vilniuje, o po to – Rygoje ir Taline, buvo įtraukti tokie Vokietijoje populiarūs kūriniai kaip *Ännchen von Tharau (Anikė iš Taravos)*, Simono Dachso (1605–1659) žodžiais kompozitoriaus Fridricho Silchero (1769–1860) sukurta daina, *Der Mond ist*

aufgegangen (Jau mėnuo patekėjo) Matthias Claudius eilėraščio *Vakaro giesmė* žodžiais į Giesmynus įtraukta giesmė. Pastarieji kūriniai buvo itin džiaugsmingai, gausiais plojimais sutikti vilniečių klausytojų.

Bisui choras sugiedojo *Am Brunnen vor dem Tore* (lietuviškas tekstas *Kur liepa šalia kelio*) – Šuberto muzika, Šilerio žodžiai, kuri yra tapusi liaudies daina. Pas mus ją nuostabiai interpretuodavo solistas Vaclovas Daunoras.

Choro vadovė, kantorė Karina Salzer pasidžiaugė, kad Šv. Mikalojaus bažnyčios jaunimo choras, nuo mažens pratinamas dalyvauti pamaldų liturgijoje, su malonumu gieda liaudies giesmes, dainas. Po koncerto Vilniuje choristai išvažiavo link pajūrio, ir sekmadienį jau praleido Nidoje, aplankė Tomo Mano namelį, Klaipėdoje pagiedojo Teatro aikštėje prie Taravos Anikės skulptūros, o liepos 31 d. koncertavo Rygoje ir rugpjūčio 2 d. – Taline.

V. r. ž. inf.

Kapinių šventė Antaviliuose

Vis dėlto esame gerai nusiteikę ir pasiruošę palikti kūno būstinę
ir įsikurti pas Viešpatį.

/2 Korintiečiams 5,8/.

Vilniaus Antavilių kapinės yra šalia Antavilių senelių pensionato, įkurto 1949 metais prie vaizdingo Antavilių ežero, netoli prateka Neris intakas Antavilis. Nuo XVIII a. pab. gana ilgą laiką Antaviliai buvo Radžiševskių šeimos nuosavybė. Tais laikais aukštame kalnelyje įkurtose kapinėse (apie 1860–1865 m.) buvo pastatyta raudonų plytų koplytelė – Radžiševskių mauzoliejus. Vėliau išliko nauja, iki mūsų dienų išlikusi koplyčia. Prie jos liepos 20 d. ir susibūrė reformatai švęsti Kapų šventės Antavilių kapinėse. Pamaldas laikė Vilniaus parapijos klebonas kun. Raimondas Stankevičius. Po pamaldėlių prie pažįstamų, giminių kapų giedojame po posmelį biržiečių mėgstamos giesmės *Dieve, arčiau Tavęs...*

Šiose kapinėse amžinam poilsiui atgulę nemažai biržiečių reformatų. Grįžusiems iš tremties Sibire nebuvo leista įsikurti Biržų krašte, tad kai kurie geradarių dėka buvo įdarbinti, apgyvendinti Antavilių pensionate. Taip naujesnėje kapinių dalyje, prijungtoje jau pokaryje, amžino poilsio vietą rado Indriūnų, Ivanauskų, Austrio Aukštuolio kūnai.

Kapinių pradžioje, kairėje pusėje galima surasti kuklų švobiškietės reformatės, tremtinės Ievos Skudrickaitės Marchertienės (kurt. Zelmos Jodinskienės ir kurt. Mykolo Mika-

lajūno tetos) kapą.

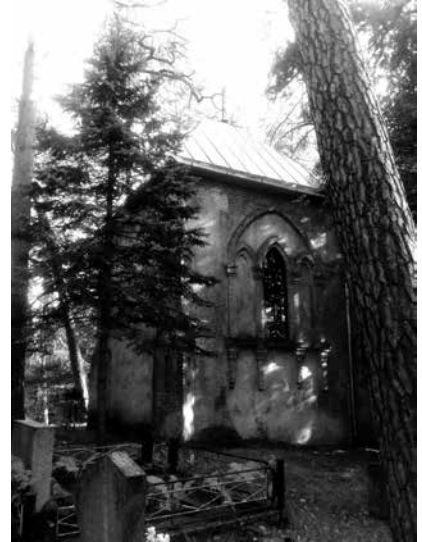
2016 m. birželio mėn. pabaigoje į Antavilių kapines palydėjome Aldonos Balčiūnaitės Tichonovienės kūną, kur ilsisi jos krikšto mama Ona Rukmanienė (kunigo Petro Dagio sesuo) su vyru Martynu. Rukmanai, neturėję savų vaikų, globojo kūdikystėje motinos netekusią Aldoną Balčiūnaitę. Jiems pasiligojus, Tichonovas pasirūpino jų apgyvendinimu pensionate. Fiodoras (artimųjų vadintas Tadu) Tichonovas labai sunkiai pergyveno žmonos Aldonos netektį, ir mirė tais pačiais metais liepos 17 d., abu palaidoti naujojoje kapinių dalyje.

Senajoje dalyje, netoli Rukmanų, palaidota mokytoja Matilda Jasiukėnaitė, daug metų dirbusi Biržų r. Laužadiškio ir Medeikių mokyklose. Jos kapą lanko parapijietė Olga Viederienė, gėles pasodina Vaitiekūnai.

Šalia šių kapų yra palaidotos Didžiulytės – parapijiečio, dabar jau mirusio, Leono Didžiulio tetulės, rašytojos Liudvikos Didžiulienės-Žmonos dukros: vyresnėlė – Ona ir neįgali – Emilija.

Ona Didžiulytė Sketerienė, medikė-akušerė, poetė, vertėja, visuomenės veikėja, mirė 1960 m. rugsėjo 7 d. Antaviliuose (Vilniaus r.), čia ir palaidota.

Ona su motina L. Didžiulienė

Mintaujoje, pakviestos Jono Jablonskio, mokytojavusio Mintaujos gimnazijoje, buvo įkūrusios lietuviybės židiniu tapusį bendrabutį-pensioną čia besimokantiems lietuviams ir juos globojo (jos pensione gyveno ir A. Smetona, J. Tūbelis, J. Šlapelis). Ten Ona susipažino su gydytoju, lietuviybės žadintoju, lietuviškos spaudos platintoju, reformatų Bažnyčios kuratoriumi Adomu Sketeriu. Jie buvo sutuokti Švobiškio reformatų bažnyčioje. Vyras mirė nuo vėžio 1916 m. Maskvoje. Jauna liko našle. Baigė medicinos seserų ir felčerių kursus, dirbo felčere karo pabėgėlių stovyklose. 1919 metais grįžo į Lietuvą ir iki senatvės vertėsi gydytojos ar felčerės praktika. Gyvenimo pabaigoje gyveno Antaviliuose senelių namuose kartu su neįgalia sese Emilija. Jos abi ir palaidotos Antavilių kapinėse ant kalnelio, netoli koplyčios.

Antavilių kapinėse yra palaidota dr. V. Kudirkos Varšuvos laikų studentiška meilė – Amelija Artichovič. Amelijos tėvai pasipriešino lenkaitės ir lietuviu santuokai. Amelija ištekėjo, gyveno ir dirbo Nemenčinėje, bet visą gyvenimą slapčiausioje vietoje laikė V. Kudirkos nuotrauką ir jai skirtos kūrybos pluoštelį. Deja, jos kapo vieta nežinoma...

Panevėžiečių turiningas savaitgalis

Jau 9-eri metai, kai mes, Panevėžio reformatai, vykstame į Papilį, į Kapų šventę, prie didingo monumento, pastatyto kovotojams už Lietuvos laisvę.

Šie metai – ne išimtis, tik vykstančių skaičių pakoregavo ilgalaikiai karščiai ir sveikata. Taigi, rugpjūčio 11-ąją grupelė parapijiečių išvykome į Biržų kraštą.

Pamaldas žuvusiems partizams atminti laikė Biržų klebonas, LERB Konsistorijos viceprezidentas kun. Rimas Mikalauskas, giedojo Papilio bažnyčios vargonininkė Vigilija Macienė ir Edita Landsbergienė. Prie paminklo padėjome gėlių, sustojome tradicinei bendrai nuotraukai.

Panevėžiečiai prie paminklo Partizanams Papilyje

Po šių pamaldų apsilankėme ir Kubilių kapinėse, kur vyko Kapinių šventė. Čia sutikome ir daugiau mūsų parapijiečių, kurių artimieji ilsisi šiose kapinėse. Vasaros lietus gaivino žemę, o susirinkusieji, išklaušę kun. Rimo Mikalausko pamokslą, malda, giesme pagerbė išėjusius amžinybėn savo mielus artimuosius.

Kadangi tuo pat metu Papilyje

vyko Kraštiečių šventė, tai ir mes prisijungėme prie šventės renginių. Įspūdingiausias renginys – Papilio Kultūros centro moterų kvarteto *Rovėjūnės*, vadovaujamo Vigilijos Macienės, koncertas reformatų bažnyčioje.

Kun. Rimas Mikalauskas koncertą pradėjo Malda. Visą valandą klausėmės nuostabių psalmių, gies-

mių, dainų, eilėraščių posmų. Bažnyčioje buvo nemažai papiliečių ir jų svečių, atvykusių į Kraštiečių susitikimą. Malonu buvo matyti Biržų rajono merą Voldemarą Valkiūną tiek koncerte, tiek Kubilių kapinėse bei kituose renginiuose. Esame dėkingi šių renginių organizatoriams už puikius ir dvasingus išpūdžius.

Sekmadienį rinkomės į pamaldas bažnyčioje, kurias laikė gen. superintendantas kun. Tomas Šernas. Dievo Žodžio klausymu, giesmėmis šlovinome Viešpatį, klausėmės kunigo pamokslo, kuris dar ir dar kartą skatino susimąstyti apie Dievo ir žmogaus santykį.

Nuoširdžias dviejų dienų akimirkas baigėme agape. Dievui padedant, dar šią vasarą turėtume susitikti Kapinių šventėje Šilaičiuose, pamaldose bažnyčioje ir, pagal galimybes, dalyvauti tradicinėje visos Lietuvos reformatų Kapinių šventėje Dubingiuose.

Palmyra Griciūnienė
Nuotraukos autorės

Papilio Kultūros centro moterų kvarteto Rovėjūnės

Panevėžio maldininkų kelionė į Nemunėlio Radviliškį

Liepos 1-ąją Panevėžio evangelikų reformatų parapijos valdyba, atsiliepdama į Nemunėlio Radviliškio evangelikų reformatų parapijos kvietimą atvykti šventinėms pamaldoms, suorganizavo išvyką su penkiais *maldininkais* entuziastais: Palmyra Griciūniene, Aldona Mikulėniene, Regina Puodžiūniene, Emiliu Valkiūnu, parapijos pirmininkui kurt. Petruui Romualdui Puodžiūnui vadovaujant ir vairuojant...

Po aštuntos valandos ryto, dulkiant smulkiam, lengvam lietučiui, susėdome Petro mašinos ir išvykome į Nemunėlio Radviliškį. Pagrindinis šio kelionės tikslas – dalyvauti šventinėse pamaldose, padėkoti Dievui už Jo ištikimą Meilę bei pasveikinti kunigę Sigitą Laukaitytę-Veinzierl penkiolikos metų ordinacijos sukaktuvių proga.

Besižvalgydami į Šiaurės Lietuvos gražiai žaliuojančius laukus, rodos, mažai paliestus sausros, už poros valandų įriedėjome į Nemunėlio Radviliškį. Privažiavome labai gražią evangelikų reformatų bažnyčią – neogotikinio stiliaus raudonų plytų mūrinę gražuolę. Mašinų aikštelėje jau būriavosi ką tik atvykę Vilniaus ir Biržų parapijų moterys – entuziastės, mėgstančios šiltus, mielus apsilankymus vieni pas kitus pamaldose, pasisvečiavimus... Trumpi pasisveikinimo žodžiai, broliški – seseriški apsikabinimai, ir visi patraukėme link bažnyčios.

Bažnyčios vidus – sienos ir lubos – po neseniai atlikto remonto švytėjo ryškia baltuma. Gražiai ir protestantiškai santūriai švytėjo išpuoštas Dievo Stalas, prie kurio vedė per visą bažnyčią nutiestas ramių spalvų kilimas. Praėjusio amžiaus savito stiliaus suolai dvelkė iškilminga senove. Visas bažnyčios interjeras, atrodo, kvietė į iškilmingas kunigės Sigitos Veinzierl laikomas pamaldas. Netrukus visi suolai buvo užpildyti net iš keliolikos parapijų susirinkusių tikinčiųjų. Skambant

Papilio vargonininkės Vigilijos Macienės elektrinių vargonų muzikai, kunigė Sigita Veinzierl pradėjo to sekmadienio pamaldas. Po trumpos pamaldų įžangos buvo pasakytas puikus, krikščionio sielą pastiprinantis pamokslas. Pamaldose buvo švenčiama Viešpaties Vakarienė, Joje dalyvavo gan nemažai tikinčiųjų. Pasibaigus pamaldoms buvome kviečiami neišsiskirstyti, bet paklausti Papilio miestelio kultūros namų *Rovėjūnės* moterų kvarteto,

vadovaujamo V. Macienės. Buvo sugiedota keletas gražių, melodingų giesmių. Kas pasiliko klausytis, tie tikrai pajuto sielos džiaugsmingą sielos virpesį, kurį sukėlė šio moterų kvarteto balsai.

Po koncerto susirinkusieji sveikino gerb. kunigę Jos šventės proga. Draugystės jausmo vedini susirinkome į kleboniją pasivaišinti Agapėje. Pasivaišinę kava, arbata, tortais, pyragaičiais, vaisiais susėdome pasižiūrėti ir paklausti kunigės ▶

► Sigitos sukurto filmuko apie jos dvasinės tarnystės veiklą nuo pradžių pradžios, dabartinės šeimos su septyniais globotinais sukūrimą, turiningą bažnytinę veiklą tiek su suaugusiais parapijiečiais, tiek ir su parapijos vaikais, jaunimu.

Po pakartotinių vaišių pradėjome ruoštis į kelionę, tačiau mes – panevėziečiai – buvome pakviesti pratęsti Agapę – pasisvečiuoti pas mūsų pirmininko Petro Puodžiūno sesutę – kurt. Valeriją Kubiliūnienę, Nem. Radviliškio parapijos pirminkę į jos vienkiemį šalia miestelio paminėti jos gimtadienį, labai gražiai sutampantį su šventinėmis pamaldomis, su mūsų atvažiavimu.

Pakeliui užsukome į Nem. Radviliškio reformatų kapinaites, aplankėme Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataro Jokūbo Šerno amžino poilsio vietą ir netoliese – jo brolio, Lietuvos evangelikų reformatų bažnyčios superintendente, kun. Adomo Šerno kapą.

Iš kapinaičių nuvykome pas Valeriją, kur mūsų laukė tikrai lietuviškais cepelinais nukrautas stalas. Cepelinai su grybų-grietinės padažu buvo tokie skanūs, kad, ir po gausios Agapės klebonijoje, dar atradom vietos ir šiems skanėstams... Apžiūrėjome puikiai tvarkomą sodybą, pilną gėlių, vaismedžių, dekoratyvinių augalų. Prisigrožėję, prisivaišinę patraukėme link Biržų, Panevėžio, pakeliui užsukdami į Kirkilų kaimą, kur neseniai pastatytas labai įdomios konstrukcijos apžvalgos bokštas. Mūsų Aldona Mikulėnienė užlipo net iki pat bokšto viršaus! Dar aplankėme ir garsiąją gipso klodų žemės įgriuvą – Karvės olą bei kitus Lietuvos unikalūs karstinio reljefo objektus, kurių tame krašte pilna.

Prisivaikščioję, pilni išpūdžių, be sustojimų, po geros valandos jau vėlokai vakare grįžome kiekvienas į savo gatvę, savo namus. Esame dėkingi svetingiems radviliškiečiams už pakvietimą, šiltą priėmimą, už malonias, turiningas ir įdomias praleistas šį liepos pirmosios sekmadienį.

Emilis Valkiūnas
2018-07-03, Panevėžys
Palmyros Griciūnienės nuotraukos

Gabrielės Motuzaitės nuotr.

ŠIŲ METŲ BIRŽELIO PASKUTINĘ SAVAITĘ VYKO PENKTOJI KRIKŠČIONIŠKA SPORTO STOVYKLA TAPK GERIAUSIU. SUSIRINKO 24 VAIKAI IŠ VISOS LIETUVOS, KURIE KIEKVIENĄ DIENĄ SPORTAVO, MOKĖSI DIEVO ŽODŽIO, PUOSELĖJO KRIKŠČIONIŠKAS VERTYBES, UGDĖ SAVO MENINIUS GEBĖJIMUS. STOVYKLA JAU ANTRI METAI IŠ EILĖS VYKO KĖDAINIŲ AKADEMIJOS MIESTELYJE ESANČIOJE GIMNAZIJoje.

Kaip ir kiekvienais metais, vaikai turėjo mažai laisvo laiko – net pagalvoti apie namuose paliktus tėvelius, nes programa buvo pilna įvairių užsiėmimų ir veiklų. Be kiekvieną dieną vykusių būrelių, Biblijos pamokėlių, pamaldų ir treniruočių, vaikai kas vakarą turėjo galimybę atskleisti savo užslėptus vaizduotės, sporto, logikos, vaidybinius gebėjimus. Tokie renginiai, kaip drama ar būrio prisistatymai buvo labai žaismingi, kūrybingi ir pilni juoko, orientacinis – tikrai privertė kiekvieną pasukti galvą kaip strategiškai daugiau surinkti punktų bei parodė, kad kartais vaikai gali geriau skaityti žemėlapius nei vadovai. O *stovykliada* atskleidė, kad vadovai būna labiau azartiški nei vaikai, bet svarbu – komandos entuziazmas ir vieningumas! Jau kelinti metai iš eilės vykstančiame protmūšyje stovyklautojai įrodė, kad tikrai daug žino ne tik apie sportą, reformatus ar Bibliją, bet ir turi daug žinių apie gyvūnus, Lietuvą bei muziką.

Šiais metais turėjome keletą naujovių, lavinusių stovyklautojų skirtingus gebėjimus: paslapčių kambarys ir šokiai su Idalija. Pagalvojome, kad populiarioji laisvalaikio praleidimo pramoga – paslapčių kambarys turėtų būti įdomus ir stovyklautojams. Ir neprašovėme! Vaikai turėjo per valandą išeiti iš kambario, atlikdami įvairias logines užduotis, ieškodami užuominų ir dirbdami vieningai. Kaip bebūtų keista, tik viena komanda išėjo greičiau nei buvo nurodyta. Šaunuoliai! Na, o šokiai su Idalija tapo ne tik kiekvieno vaiko, bet ir vadovų saviraiškos iššūkiu. Viso to rezultatas – puikus šiuolaikinio šokio pasirodymas, susietas su biblijine istorija.

Tačiau kas gi papasakos apie stovyklą geriausiai, jei ne patys vaikai? Išpūdžiai, įžvalgos, pastebėjimai ir nuomonės buvo surašyti Stovyklos laikraštuke.

Simona Česnakaitė

VIEŠA DISKUSIJA

dėl REFORMATŲ PARKO sutvarkymo

Vilniaus miesto savivaldybei paskelbus apie pasirašytą sutartį su rangovu dėl Reformatų parko atnaujinimo, visuomenininkai ir aplink skverą gyvenantys vilniečiai sujudo – nebeliks parko dabartinio reljefo ir laiptuotų struktūrų. Ar tikrai reiktų išsaugoti sovietmečio barbarizmą ir betono apkasus Reformatų sode?

Reformatų parko atkūrimas ir sutvarkymas finansuojamas iš Europos regioninės plėtros fondo. Šiam projektui skirta 1,7 mln. eurų struktūrinių fondų lėšų, 202,6 tūkst. eurų – valstybės biudžeto lėšų, savivaldybės lėšų dalis sudaro kiek daugiau nei 1 mln. eurų. Bendra projekto vertė – 2,02 mln. eurų.

Priešais Vilniaus Evangelikų reformatų bažnyčią esantis Reformatų skveras (posesija) reformatų nuosavybė yra nuo XVI a., šiaurinė dalis buvo skirta reformatų kapinėms. Dabartinis teritorijos išplanavimas sukurtas XX a. 9-e dešimtmetyje, jo autoriai – G. Baravykas, G. Ramūnis, K. Pempė. Čia stovėjo paminklas *Tarybiniam partizanams ir pagrindininkams*.

Nuo 2014 m. viešinamo Reformatų sodo atnaujinimo projekto autoriai, ir pats architektas, dirbęs prie kompozicijos, ir kraštovaizdžio architektai šios kompozicijos nelaiiko vertybe, ji buvo suformuota imituojant tarybinių kovotojų apkasus. 1983-aisiais, kai jie buvo statomi, iš tiesų buvo sunaikinta istorija – itin didelę istorinę vertę turėjusios reformatų kapinės, kur buvo laidojami garbūs ir žinomi žmonės. O *betono lovių* konstrukcija buvo dalis *ideologinio* paminklo architektūrinės kompozicijos.

Šiandien parke medžių – vieno iš pagrindinių diskusijos objektų – yra likę 264, iš jų rekomenduojama šalinti 67 medžius (10 – gatvės šaligatvio dalyje ir 57 – želdyne) dėl blogos medžių dendrologinės būklės.

Rugpjūčio 9 d. vyko aktyvistų rengiamas vienos dienos *Reformatų festivalis*, skirtas Reformatų parkui, kurio organizatoriai, nepritariantys parko atnaujinimo planams, siekia aktyviau įtraukti miestiečius į spren-

dimus dėl miesto viešųjų erdvių.

Tądien Vilniaus Reformatų parko atnaujinimas su vilniečiais aptartas netradiciškai – architektai vedė ekskursijas po skverą, vyko gyvos diskusijos prie kiekvieno parko kampelio – sudėtingi architektų brėžiniai buvo paversti aiškiu įsivaizdavimu – kas, kur ir kaip sode atsinaujins, atgaivino istorijos faktus, o kam padėjo atsikratyti nepagrįstų nuogaštavimų. Miestiečiai pritaria, kad erdvę būtina tvarkyti – pačios bendruomenės apklausa rodo, kad esminis tvarkymas būtinas.

Prieš tai, rugpjūčio 7 d., Vilniaus reformatų bažnyčioje visuomenės aktyvistai buvo sukviesti į susitikimą su kraštovaizdžio architektais ir paminklo *Lietuvos Reformacijos ir lietuviškos raštijos pradininkų atminimo įamžinimui* autoriais – skulptore Dalia Matulaite ir architektu prof. Jūru Balkevičiumi.

Reformatų parko sutvarkymo klausimu susitikime, žiniasklaidoje yra pasisakę daugybė šiam projektui neabejingų vilniečių, žymių žmonių.

Dailės istorikė dr. Birutė Rūta Vitkauskienė:

Nuo XVII a. Reformatų kapinių Pylimo gatvėje daugiau nelietė nei religijos priešininkai, nei karai, nei miesto plėtra. Bet štai 1958 m. architektas Mikučianis parengė rūmų ant Tauro kalno projektą ir prasidėjo liuteronų kapinių naikinimas, pasibaigęs 1974 m., pastačius Santuokų rūmus. O reformatų kapines pribaugė 1983 m., išmūrydami betoninį *baubą*, nors jau buvo parengti *Vinholdų ir Šrėterių* koplyčių ir kapinių tvoros restauravimo projektai. Šių kapinių sunaikinimas – tai didžiausias sovietų valdžios ir jai tarnavusiųjų barbarizmo aktas, miesto ir

senosios LDK istorijos ištrynimasis, tai milžiniška Vilniaus kultūros istorijos netektis. Dabar tūkstančiai turistų jas lankytų, skaitytų žinomas pavardes.

Reformatų skvere turi būti atstatytas senasis reljefas, panaikinti brutalūs betoniniai *lauptai* ir kiti svetimi šiai vietai elementai, sukurta santūri susikaupimo vieta. Reikėtų pažymėti pirmosios evangelikų reformatų bažnyčios vietą, Vinholdų ir Šrėterių koplyčių vietas. Istorikai turėtų paieškoti senųjų kapinių sąrašų – tada galima būtų gražiai įamžinti čia palaidotus žmones.

Jaunas architektas Jonas Žukauskas yra kitos nuomonės:

Reformatų parko sovietmečiu pastatytos parko architektūros griovimo veiksmas reikštų apsimetinėjimą, jog didelės dalies architektūrinės erdvės ir bendruomenės tiesiog nėra Vilniuje. Esamų laiptų išsaugojimas reikštų naują mėginimą konsoliduoti visuomenę, nes pademonstruotų miesto savivaldos dėmesį visiems miestiečiams, – teigia architektas.

Vienas iš Parko projekto oponentų – dainininkas Jurgis Didžiulis siūlo:

1. *Žaluma yra Vilniaus vertybė: medžiai, želdiniai, ir paukščiai. Šitie gyventojai neturi balso. Jie yra mano kaimynai. Jie ne tik puošia ir bet ir atlieka funkciją. Suteikia užuovėją, žaluma reguliuoja žmonių bioritmą, mažina stresą. Žaliojo Vilniaus vertybė – medžiai ir želdynai. Nauji medžiai bus ne vietinės rūšies. Sako, ataug, bet gamtinis identitetas bus pakeistas.*

2. *Takeliai: kam jų tiek daug reikia? Parkas nėra toks didelis, kad reiktu tiek takų, nebent jis būtų*

Reformatų
parko
atkūrimo
maketas

Diskusijos dalyvis Jurgis Dižiulis

skirtas tik mamoms su vežimukais ir senukams. Jų gali būti perpus mažiau, ir tai paliks daugiau erdvės medžiams ir pievoms bei kitoms erdvėms. Yra kažkoks ratas – takelis, kurio tikslas – neaiškus...

3. *Erdvės socializavimui ir visuo-menei:* kam kurti naujas, jeigu jos jau yra susiformavusios? Ten, kur laiptai, jau yra toks plotas, kurį gerai sutvarkius, galėtų ir toliau išlikti erdvė perfomansams, šokiams, ir pan. Yra kita erdvė, tinkanti *pertvarkymui* socialiniams dalykams – kitoje pusėje, prie buvusių tualetų. Gal galima ten padaryti pievą jogai, funkcinėms sporto treniruotėms ar mini maniežą? Geriausias pasiūlymas kol kas... – pastatyti kavinę.

4. *Aš neturiu jokios meilės apkasų motyvams.* Dėl manęs – jų gali ne-likti, bet reikia pripažinti, kad tam tikra prasme betoninis ruožas *veikia* ir yra parko veido dalis.

5. *Sinodo ir Reformatų bažnyčios ašis:* pritariu, kad ten, kur buvo kapinės, reikia pažymėti erdvę ir atsi-

žvelgti į reformatų istoriją. Bet jei pati *Reformatų ašis* tokia svarbi, kodėl ne ten nupiešti platesnį takelį su normaliu paminklu? Dabar takelis veda kitur. Reformatams nėra skirta nei vientisos erdvės, nei atsižvelgta į tai, kas jiems svarbu, nei į istorinį kontekstą.

6. *Butaforiniai elementai:* fontanai, krioklys, kataloginiai suoliukai...

Vilniaus reformatų bažnyčios klebonas, kun. Raimondas Stankevičius:

Šiandieninis Reformatų skveras – labai svarbi vieta pirmiausiai reformatams, tikintiesiems, kadangi, dar prieš pastatant dabartinę bažnyčią, čia stovėjo Reformatų bažnyčia. Šiame Reformatų skvere yra daug palaidojimų, būtent reformatų bendruomenės narių vilniečių, čia buvo reformatų kapinės. Skvero gale yra daug sentimentų keliantis pastatas – Sinodo rūmai. Visos šios ir galimai kitos istorinės sąsajos ir jų išsaugojimas, įamžinimas – labai svarbūs

dabartiniams reformatų išpažinimo tikintiesiems.

Kun. R. Stankevičiaus nuomone, parkas yra labai tinkama vieta paminklo *Reformacijos ir Lietuvos raštijos pradininkams*, ką inicijuoja Reformacijos kultūros ir istorijos draugija. Šios sakralios vietos įprasminimas svarbus ne tik Reformatų bendruomenei, tai – Vilniaus miesto ir Lietuvos istorija. Reformatų bendruomenės iniciatyva dėl paminklo Reformacijai... pastatymo skvere yra verta palaikymo, svarbiausia, kad sukurtas kūrinys būtų aukštos meninės vertės.

Projekto autorė, savivaldybės įmonės Vilniaus planas direktorė, architektė Jurga Večerskytė-Šimeliūnė:

Kai reljefas buvo suniokotas pra-eito šimtmečio 9-ame dešimtmetyje, nukentėjo senosios reformatų kapinės. Dar yra žmonių, kurie matė, kaip iš teritorijos buvo vežami kapinėse palaidotų žmonių kaulai. <...> Šioje vietoje buvo iškasta apkasams imituoti suprojektuota laiptuotų struktūrų kompozicija. Šiandien, kai nebeeksponuojamas paminklas *Tarybiniam partizanams ir pogrindininkams*, laiptuotos struktūros, atlikusios postamento funkciją, neturi vertės.

Menotyrininkė Laima Kreivytė yra kitos nuomonės:

...kalbate apie laiptus, kurie yra nevertingi ir buvo postamentas skulptūrai, bet pagalvokite, kad skulptūra buvo pastatyta tik 1983 m. ir Sąjūdžio laikais labai greitai nuimta. Jau kelis kartus ilgiau tie laiptai stovi be jokių skulptūrų, jau užaugo karta, prisimenant, kaip laipiojo tais laiptais, daugybė turistų tai matė ir pan. Tai yra bent jau diskusijų vertas objektas, tačiau jis automatiškai yra nurašomas. Tad klausimas – kodėl nebuvo konkurso? Ar Vilniaus mieste dabar visą laiką bus tokia praktika?

Lietuvos kraštovaizdžio architektų sąjungos architektas urbanistas doc. Alvydas Žickis:

Projektas perkrautas, jame nesilaikoma principo, kad pirmoje

vietoje turi būti gamta, antroje – paveldas, istorija, ir jau po to – detalės. Kadangi filosofinis pagrindas – Reformacija, pasižiūrėkime į šitą [bažnyčios] erdvę. Tai paprasta erdvė. Ar tą patį matome projekte? Ne, nes jis yra perkrautas, eklektiškas.

Kraštovaizdžio architektas Regimantas Pilkauskas:

pasisakė už natūralios gamtos, o ne nugenėtų želdinių puoselėjimą, ir kritiškai vertino sprendimą įrengti vandens taką su baseiniais rekreacinėje zonoje, nes tai – ne tik abejotinos meninės vertės, bet ir, tikėtina, po kurio laiko priežiūros pristigiantis sprendimas – tai liudija Vilniaus miesto fontanų situacija.

Reformatė, Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto skyriaus vadovė dr. Austė Nakienė:

Mes vaikštom į bažnyčią ir mums, žinoma, svarbi bažnyčia, kapinės, svarbus tas pavadinimas, bet nesinorėtų, kad tai būtų tik pavadinimas. Norėtume, kad ten būtina išskiltų ir paminklas, kad ten būtų su Reformacijos ir raštijos pradininkais susijusios informacijos. Kitiems žmonėms, kurie į pamaldas neateina, svarbus parkas, ir jiems jau įsiminusios konstrukcijos, sukurtos praeito amžiaus 9 dešimtmetyje. Dar kitiems žmonėms didžiausias paveldas yra medžiai ir jiems atrodo, kad sena liepa ar senas klevas būtų pats geriausias paminklas Reformacijai. Aš tam irgi pritarčiau...

LERB gen. superintendentas kun. Tomas Šernas:

pabrėžė, jog ES lėšos turėtų būti ne įsisavinamos, bet naudojamos tikslingai. *Dauguma mūsų yra vilniečiai ir norime, kad Vilniuje būtų gražu, kad pro parką galėtų ne tik moterys su vaikais praeiti, bet ir vakare galėtų kas nors pasivaikščioti, kad būtų šviesu ir saugu. Iš esmės tai yra Reformacijos mintys: aišku, tiesu, saugu, demokratiška, – teigė kunigas.*

Lietuvos Kraštovaizdžio architektų sąjungos narys prof. dr. Petras Grecevičius:

LRIKD pirmininkas Donatas Balčiauskas diskutuoja su opozicijos atstove Laima Kreivyte

atkreipė dėmesį į buvusį paminklą: *nors Tarybinių partizanų ir pogrindininkų paminklas ir iškeltas į Grūto parką, tačiau tik dalinai, ne visas, liko dalis architektūrinės kompozicijos, ir tai yra blogai. Čia jo neturi likti nė ženklo.*

Diskusijos Reformatų bažnyčioje metu vilniečiai pasiūlė dar kartą apsvarstyti šalinamų medžių skaičių ir išsaugoti jų kuo daugiau, siūlė atsisakyti sodo aptvėrimo ir rakinimo nakčiai, galbūt išsaugoti bent dalį laiptų kompozicijos fragmentų kaip savotišką laikmečio dokumentą, pasirūpinti griūvančiu Sinodo pastatu, koreguoti takų struktūrą, keisti paminklo Reformacijai vietą. Ne vienam rūpėjo, koks bus išlikusios slėptuvės sodo kampe likimas, pasiūlė, kad šis precedentas būtų lūžio taškas projektuojant ir tvarkant viešąsias miesto erdves. Prie pat skvero gyvenantys K. Kalinausko 2B namo bendrijos gyventojai išreiškė palaikymą savivaldybės parengtam projektui ir susirūpinimą dėl iš naujo prasidėjusios neįsigilinusių į projektą žmonių grupės diskusijos, kurią pavadino pavėluota ir nekonstruktyvia.

Su bendruomene sutarta, kad visi korekciniai pasiūlymai projektui bus perduoti savivaldybei apsvartyti per artimiausią savaitę. Dar kita savaitė bus skirta juos įvertinti ir pristatyti pakoreguotą projektą.

NEPAMIRŠKIM

Kai per žemę eini,
Tu sustok pakely,
Pamąstyk apie žmogų, jo dalią.
Jam savi reikalai,
Džiaugsis laime jisai,
Kol gyvenimo teka gyslėlė.

Greitai liekam be jų,
Net nežinom vardų,
Nors ir kūrė gerovę šioj žemėj.
Padėkos jiems nereikš,
Kas po jų šičia eis,
Pamiršti jų gerieji darbeliai.

Mintys atskleistos jų
Ir švietimas žmonių
Šio pasaulio erdvėj įsigėrę.
Ta gyvybės ašis
Prisiminti prašys,
Tad pagerbkim šią vietą atėję.

Keičias kartos kartų,
Eina minios žmonių,
Užsimiršta ramybės vietelė.
Ir po metų kitų
Nebeliks kauburių,
Plėsis, augs čia gyvųjų miestelis.

Nepamirškime jų
Sunaikintų kapų –
Juk ir mes jų sielų dalelė.
Pastatykim gražius
Atminimo ženklus,
Tegu gelės žydės šiam kampely.

Alfredas Naktinis
2018-08-09

Konkursas *Eilėraščių biržietiške* 2018

Penktą kartą Biržų krašto žmonės susirinko į eilėraščių konkurso finalą – skaitymus ir apdovanojimus. Prasidėjęs nuo *haiku* rašymo, jis jau antrus metus kvietė eiliuoti biržietiška. Tarmiškos poezijos konkurse *Eilėraščių biržietiške* dalyvavo 32 autoriai. Du vasaros mėnesius visi, kas moka šio regiono tarmę, siuntė savo kūrinius laisva tema. Juos vertino įvairių institucijų atstovai ir patys entuziaustingiausi biržiečiai – rinkosi labiausiai patikusius ir skyrė prizus. Baigiamajame renginyje savo favoritus apdovanojo Biržų meras Valdemaras Valkiūnas ir būrys savivaldybės atstovų, laikraščio *Šiaurės rytai*, Biržų muziejaus *Sėla* ir Biržų Jurgio Bielinio viešosios bibliotekos darbuotojai, Biržų Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios kunigas Ernestas Želvys, vargonininkės Ieva Morkūnaitė ir Aušra Pačegonytė.

Šiomet net tris puikius tarmiškus eilėraščius išrinko Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto atstovė Austė Nakienė, pastebėjusi, kad kūrinius būtų verta saugoti institute ateities tyrinėjimams. Pasirinktus eilėraščius apdovanojo ir konkurso organizatorė Rugilė Audenienė. Konkursas, sumanytas kaip Biržų miesto šventės dalis, jau tapo šio renginio tradicija, kasmet įtraukiančia ir vietinius, ir išvykusius į kitus

Savo favoritus apdovanojo *Sėla* muziejaus vadovai

miestus ar šalis įvairaus amžiaus žmones.

Per Biržų šventę *Kai Biržai apkabina...* pilyje buvo apdovanoti eilėraščių biržietiška tarme kūrėjai – nugalėtojai.

Vertintojoms vargonininkėms Ievai Morkūnaitėi (Biržų R. katalikų bažnyčia) ir Aušrai Pačegonytei (Vilniaus reformatų bažnyčia) gražiausi tie eilėraščiai, kurie muzikaliausi, dainingiausi. Joms patiko *Apvinia Spurga*, t. y. Vilniaus reformato Alfredo Naktinio, eilėraščiai.

Vienai iš vertintojų – Lietuvos literatūros ir tautosakos instituto skyriaus vedėjai, vilnietei reformatei Austei Nakienei labai imponavo *Sodžios Liepelės* (Vidos Simėnienės) eilėraštis *Mana turts yr ne pinigs, Mana turts yr namė...* Tokį savo

Austė Nakienė

pasirinkimą Austė pagrindžia sakydama: *Daugybė žymių ir nežymių poetų apdainavo savo gimtąjį miestą ar kaimą, Biržams taip pat skirtas ne vienas vaizdingas eilėraštis ar daina. Tačiau šis eilėraštis ne sudėliotas iš miesto atvirukų, bet pripildytas meilės savo gimtinei. Jame nesigiriama, kad miestas gražiausias, jis yra brangiausias. O kodėl? Čia viskas labai aiškiai pasakyta:*

nukelta į 14 p. ▶

MANA TURTS

Mana turts yr ne pinigs,
Mana turts yr namė,
Letuvos šalalės dungs,
Mūsų girios ir laukė.
A už vis svarbiaus man Biržė.
Gražs miests či tikrė,
Biržų krašts miels širdžė,
Mielos upės, ežerė.
Či gimio aš, či užaugo
Ir senatve jau či pat,
Man į sąmonį jauga
Meila Biržėm – vis to pat.
Mana turts yr Biržė,
Mūsų parkė, paupė,
Pasivaikštė beržų biržė,
Ram, ger – či namė...

Sodžios Liepela

MŪSŲ BIRŽĖ

Koks miels mum šits Biržų mėstelis,
Kertela Šiaurės Letuvo.
Či auga tėvė ir senelė,
Ir aš šitaj viete gimio.

Dvi upės apjuos' mūsų miestų,
Lelijos či žydž' undeny,
Laivelė unt ežera supas,
Sen pil's mūsų miesta širdy.

Prėš daugalį daugalį metų,
Kur Biržų derling' yr laukė,
Či gil' jūr apsėms žemį buva
Ir plauke medinė laivė.

Delf ta mūsų žemė daug klinčių,
Prė Biržų yr gipsa kalnė.
Išplaun jį či požeme upės,
Atsiver' urvė, ežerė.

Tok' graž' mūsų krašta kertela
Iš Kirkilų bokšta aukštė.
Blizg undo kėp melsvos akeles,
Kė saušes apšvieč' spindulė.

Prė Radvilų rūmų tvirtovės
Suvein mūs biržiečių kelė.
Jy primen garbingų senovį,
Kur mūsų pramint' či takė.

Mum Biržė – brungiaus' to vėtela,
Vaiks sava sukvieč' gan dažnė.
Gyvenam kėp sesės, brojalė,
Vis' esam ir būsim činai.

*Apvine Spurgs
[Alfredas Naktinis]*

Sveikiname

Panevėžietė

MARYTĖ MACYTĖ – NAKTINIENĖ
*rugpjūčio 1 dieną atšventė
garbingą 90-ties metų Jubiliejų.*

*Reiškiame Jubilatei didžiulę pagarbą, meilę,
linkėdami Dievo Palaimos, geros sveikatos
ir gražiausių ateities metų!*

Panevėžio ev. reformatai

Sveikiname

50-ies metų Jubiliejų liepos 24 d. šventė
INGRIDA OBUOLEVIČIŪTĖ BASIJOKIENĖ

Garbingus 90 –ies metų Jubiliejus šventė parapijetės:
ALMA MIKALAJŪNAITĖ LAUČIENĖ –
rugpjūčio 9 d.

PALMIRA ČIGAITĖ –
rugpjūčio 20 d.

*Nuoširdžiausi sveikinimai bei linkėjimai
sveikatos, gyvenimo džiaugsmo ir Viešpaties palaimos!*

Vilniaus ev. reformatų parapija

INFORMACIJA INFORMACIJA INFORMACIJA

Kapų šventė Antavilių kapinėse

nisterijos, Policijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos ir Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos atstovais.

Rugpjūčio 6-9 d. Biržuose vyko dieninė 7-13 metų amžiaus vaikų stovykla, kuria rūpinosi Radvilų jūrų skautai su skautais iš Švedijos evangelikų Equemena Bažnyčios.

Liepos 20 d. vilniečiai reformatai šią vasarą šventė antrą Kapų šventę, šįkart – Antavilių kapinėse. Pamaldas laikė Vilniaus parapijos klebonas kun. Raimondas Stankevičius. Po pamaldėlių prie pažįstamų, giminių kapų giedojome po posmelį biržiečių mėgstamos giesmės *Dieve, arčiau Tavęs*.

Liepos 26 d. vargonų koncertu Vilniaus Arkikatedroje buvo pagerbtas Nepriklausomybės Akto signataras, Lietuvos reformatų Bažnyčios kuratorius Jokūbas Šernas. Vargonavo buv. biržietė, Vilniaus ev. reformatų bažnyčios vargonininkė Gražina Petrauskaitė.

Liepos 27 d. Vilniaus ev. reformatų bažnyčioje koncertavo Šv. Mikalojaus Jaunimo choras iš Einbecko, Vokietija.

Liepos 30 d. Vilniaus evangelikų reformatų bažnyčioje vėl rinkosi vilniečiai į atminimo vakarą *Budėkime dėl santarvės ir taikos*, skirtą Medininkų tragedijos 27-osioms metinėms paminėti bei visiems taikos metu žuvusiems pareigūnams, kariams prisiminti. Kitą dieną prie Medininkų memorialo Tylos minute buvo pagerbti kritusieji už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę, buvo padėtos gėlės, sakomos kalbos. Medininkų tragedijos minėjimo renginiai buvo pratęsti Antakalnio kapinėse, kur palaidoti nužudyti pareigūnai. Po to žuvusiųjų pareigūnų artimieji buvo pakviesti pietums kartu su Vidaus reikalų ministerijos, Muitinės departamento prie Finansų mi-

Biržų dieninės vaikų stovyklos vadovai

Atminimo vakaro Budėkime dėl santarvės ir taikos svečiai

Sveikiname

*Nedovanokite vienas kitam žvaigždžių, nes jos toli,
Nedovanokite vienas kitam saulės, nes ji visų...
Padovanokite vienas kitam Jūsų pačių sukurtą
didelę ir nuostabią Meilę,
Saugokite ir branginkite Ją...*

DANIELĘ PALIONYTĘ ir MERŪNĄ JUKONIUS
*Sutuoktuvijų proga
nuoširdžiai sveikina*

Panevėžio ev. reformatai

**Išeinu, išeinu, nes čia jėgos išseko,
semtis Viešpaties meilės per amžius tyros,
Aš prašau jus atleisti, ir manęs nebeteisti, nes radau
Dangaus taką namo...**

J. Jasiukėnas (1928-2010)

*Mirus kaunietei
BIRUTEI SKEBERDYTEI ŠERKŠNIENEI
(g. 1927 m. Kilučiuose),
užjaučiame Jos artimuosius, gimines, draugus
ir kitus Ją pažinojusius ir mylėjusius...*

Vilniaus reformatų žinių leidėjai

KVIEČIAME
**į tradicinę Kapinių – reformatų
globėjų kunigaikščių Radvilų
pagerbimo šventę**

Rugsėjo 8 d. 11 val., šeštadienį,
Dubingiuose.

Vilniaus ev. reformatų parapijos taryba

Leidinio spaudos rėmėjas

Birbinių g. 4a, LT-02121, Vilnius
tel.: +370 5 2627585
mob.tel.: +370 655 24403
Linksmoji g.5, LT-02041, Vilnius
tel.: +370 5 2639004
mob.tel.: +370 652 11944

www.klion.lt

Laiškus redakcijai galite rašyti:

Pylimo 20-13, Vilnius,
Vilniaus ev. reformatų parapijos raštinė,
el.p. dalija.gudliauskienė@gmail.com

Parengė Dalija Gudliauskienė,
tel. 8 685 74 951

Redagavo, spausdino
Genovaitė Mikalajūnienė,
Damian Finer

Leidėjas:
Vilniaus ev. reformatų parapija
Tiražas 100 egz.

Leidėjai straipsnius taiso ir trumpina
savo nuožiūra

9 772029 512000

Laikraštis platinamas už auką.
Leidžiamas tik iš surinktų aukų.